

Posudek na diplomovou práci

Posudek vedoucího diplomové práce

„Přesnost monitorování v procesu dosahování výsledků žáků ve škole“,

kteřou předkládá Ondřej Pešout

Metakognice je bezesporu psychologické téma, které souvisí z řadou dalších psychologických koncepcí, rozvíjených obecnou, kognitivní, experimentální, vývojovou psychologií, neuropsychologií i jinými psychologickými disciplínami. Je proto poněkud zarážející, že v souvislosti se školní problematikou se téma metakognice ukazuje jako populární v pedagogice, která se na něj ze svého, odborně mírně odlišného, úhlu pohledu dívá velmi často, ale v psychologii, především pak v české psychologii, je stále Popelkou. Přitom se jedná o oblast nesmírně užitečnou, která má bezpochyby co říci k současným vzdělávacím trendům i reformám ve školství. Právě z těchto důvodů mě velmi zaujalo téma, s nímž přichází autor předložené diplomové práce i způsob, jakým se ho rozhodl zkoumat.

Po poněkud hutném úvodu následuje první část práce, která prezentuje široké spektrum psychologických přístupů, které souvisejí s tématem metakognice. Autor začíná u klasiků metakognitivních přístupů (mj. Flavell, Nelson, Narens) a dále pokračuje za využití zahraničních i tuzemských publikací. Velmi oceňuji, že ve valné většině případů autor šel až k původním pramenům a čerpá z primárních zdrojů.

Autor postupuje od obecných přístupů zaměřených na problematiku metakognice ke specifickým tématům, která již úzce souvisejí přímo s jeho výzkumným projektem. Oceňuji, že mnohdy prezentuje výčet různých přístupů k tématu a následně volí jeden, k němuž se vyjadřuje, že je pro něj klíčový (např. kapitola Vývoj autoregulace učení na základech sociálně kognitivní teorie). Na druhou stranu zrovna u představení přístupu B. J. Zimmermana není čtenáři zjevné, proč autor zvolil právě jeho. Nicméně je třeba uznat, že autor nastudoval mnoho textů zmíněného odborníka, aby mohl jeho koncepci charakterizovat.

Za pozornost stojí také shrnutí na konci každé kapitoly, což není obvyklý způsob práce s textem v diplomových pracích, avšak nutno říci, že pro čtenáře je to vcelku příjemná část textu. Domnívám se, že se autorovi zpravidla podařilo zdůraznit a vlastními slovy interpretovat nejpodstatnější části každé kapitoly. Rovněž oceňuji, že každá kapitola v závěru zmiňuje téma té nadcházející, což opět posiluje konzistenci textu.

Poslední kapitola teoretické části mírně odstupuje od tématu metakognice a věnuje se oblasti uspořádání školních tříd a způsobům práce ve výuce, od kompetitivního po kooperativní. Toto téma bylo nezbytné rozpracovat z hlediska výzkumného designu. Velmi oceňuji, že autor k problematice našel také texty, které se zaměřují na kombinaci třídního uspořádání a posílení metakognitivních procesů žáků.

Výzkumná část má charakter experimentu, který byl velmi pečlivě promyšlen a připraven. Přestože autor participující školní třídy vybíral nenáhodně, resp. zapojil ty třídy, které měl k dispozici, vynaložil maximální úsilí, aby následné členění tříd bylo náhodné (např. užitím losu při členění tříd do jednotlivých kategorií třídního uspořádání, pečlivé tvoření skupin žáků v kooperativním uspořádání třídy).

Rovněž příprava materiálů pro sběr dat byla pečlivá a vyžadovala značné množství času. Autor vytvořil svůj vlastní výzkumný projekt, avšak využil prověřené materiály i způsob práce

s nimi. Nicméně toto pro něj znamenalo veškeré materiály přeložit z anglického jazyka do českého, včetně překladu jedné básně.

V neposlední řadě oceňuji také kvalitní statistické zpracování získaných dat, k němuž bylo využito několik různých statistických metod a samotné výsledky pokládám za velmi zajímavé a nesmírně důležité pro praxi. Rovněž závěrečná diskuse, která práci ukončuje, je strukturovaná, rozsáhlá a má charakter diskuse v odborných textech.

Práci pokládám z obsahového hlediska za velmi kvalitní. Nicméně některé části jsou psány velmi hutně, až zkratkovitě, což je naopak kompenzováno metaforami a občasnou tendencí autora k užívání poetického jazyka. V některých vazbách i větné struktury je patrný přepis z anglického jazyka, takže text zní poněkud méně přirozeně a může působit nesrozumitelně. Cíle stanovené v úvodu empirické části se zdají být naplněny a výsledky rozhodně vedou k dalším úvahám a vyvolávají otázky i náměty na pokračující výzkumné práce.

Na závěr otázky: V uvedené studii byly metakognitivní strategie trénovány spíše implicitně, za užití opakovaného nácviku a konfrontace odpovědí žáků se správnými odpověďmi. Setkal se autor také s možností, kdy jsou metakognitivní strategie trénovány explicitně, tj. s respondenty jsou verbalizovány jejich myšlenkové postupy, případně napadá ho, jak by podobný výzkum mohl vypadat? Co pokládá autor za nejvýznamnější výstupy své práce pro pedagogickou praxi?

Ondřej Pešout předložil práci, která splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze.

Doporučené hodnocení: výborně

Praha 14. 5. 2012

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.